

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תקמו ♦ פרקי אבות: ו'

פ' במדבר ♦ מברכים סיון ה'תשפג

דברי אלוקים חיים
מרן רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
כ"ק מרן רבינו שליט"א

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' (א, א)

מובא בספר פנים יפות רמז על הפסוק וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' (א, א) במ"ש במדבר סיני, וכן בסוף הפרשה ויפקדם במדבר סיני, ענינו כי לא קבלו את התורה עד שהיה ביניהם אחדות שלום, כמו שפירוש רש"י בפ' יתרו (יט, ב) ויבואו מדבר סיני וגו' ויחן שם ישראל שהיו כולם כאחד. ורמז לדבר כי מספר מדבר סיני מספרו כמספר שלום.

והנה אאמו"ר זי"ע מבאר בספרו "ויגד משה" את נבואת הושע (ב) בהפטרה של פרשתנו, שפתח בנביאות מפי השם "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר, והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל אחד, שהנביא הושע בא לרמז שהכל תלוי בדיבור של איש לחבירו כמו חול הים דהיינו אחדות ואהבת כל ישראל שחז"ל אמרו אין ישראל נגאלים אלא שהם באגודה אחת וכמו שאמר יעקב אבינו האספו ואגידה לכם מה שיקרא אתכם באחרית הימים, שביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ, וביקש מבניו שיהיה אחדות ביניהם ואז יהיה הגאולה וכיון שזה תלוי באחדות מתגבר השטן ובפרט באחרית הימים לעשות פירוד לבבות ובפרט בין יראי השם ושומרי התורה ומצוות עכ"ל ק.

על כן כהכנה לחג השבועות ולגאולת ישראל, אין לנו אלא להתחזק באחדות ואהבת ישראל, ולדון את כל האדם לכף זכות.

שבתא דריגלא

הנה עומדים אנו בשבת מיוחדת הנקראת שבתא דריגלא (שבת שבתוך הרגל), ומובא בגמרא שאז היה כל הקהל מתאסף לשמוע את דרשתו של רבי ינאי ומביא רש"י שהיה לפני פסח לפני שבועות ולפני סוכות. מסופר במסכת מועד קטן (ה, א-ב) על אחד התלמידים מלגיונו של רבי ינאי, שהיה משתתף בשיעוריו של רבו רבי ינאי במשך כל השנה, ותלמידים כסדרם היה מרבה להקשות ולהעלות תמיהות שונות במשך השיעור.

אך כאשר פרשה שבתא דריגלא את כנפיה, לא היה מקשה מאומה (פירש"י: - משום דאתו כולי עלמא לפירקא, ואי מקשי ליה ולא הוה מצי לפרוקי הוה מכסיף) או אז קרה עליו רבי ינאי את הפסוק (תהלים נ', כ"ג) ושם דרך אראנו בישע אלוקים (פירש"י: קרי עליה ושם דרך - שמחשב בשעות, אי זה מהן להקשות אי זה מהן שלא להקשות).

ומסביר המהרש"א שהתלמיד לא היה אמור להיות בשיעור, שהיה מיועד לבעלי בתים והחומר היה כבר מוכר לו, עם כל זה הטריח את עצמו לבוא לשיעור, בכדי לקבל את השכר פסיעות.

מובא בספח"ק הטעם שנקרא השבת שקודם חג הפסח בשם שבת הגדול כי כל הגדלות של ליל הפסח נמשך ונשפע בשבת שלפניו, דשיתין יומין מיני מתברכין.

כמו כן י"ל שבחג השבועות גופא אנו מקבלים את התורה מכח קדושת והשפעת השבת שלפניו וי"ל שלסיבה זו נתן לנו הקב"ה את השבת "במדבר" קודם מתן תורה.

וכן אנשי ירושלים, היו קורין שבת זו "שבת אופרויף", שהרי יום חתונתו זה מתן תורה.

וכן אצל אחינו בני עדות המזרח קוראים לה "שבת כלה", שהרי יום חתונתו זה מתן תורה.

יש קוראים אותו "שבת דרך ארץ" שדרך ארץ קדמה לתורה. גם לומדים השבת את פרקי אבות פרק ו' העוסק בתורה, שכתר תורה הוא יותר מכתר כהונה וכתר לויים.

הרי רואים אנו ששבת זו היא נשגבת ועת רצון מיוחד, ונראה לנצל זאת כדבעי, בהתחזקות בלימוד התורה, בפרט עם בנינו באבות ובנים, כי בנינו ערבים בעדינו כאיתא במדרש.

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמור, שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם. במספר שמות כל זכר לגלגולותם.

ויש לכאורה לדקדק בלשון הכתוב באומרו במדבר סיני ואמר גם כן "באוהל מועד" שהיה די שיאמר באוהל מועד וכי לא היינו יודעים שהיה זה במדבר סיני, וגם אמר הכתוב באחד לחודש השני בשנה השנית וגו', מה נפקא מינא בזה, מתי זה היה המנין הזה, ורש"י הק' לכאורה כתב לתרץ בכותבו שמתוך חיבתן לפניו מונה אותם בכל שעה וכו' ואם כן ניחא באמת מתי היה המנין הזה, משום שהיה שלשה מנינים בשנה אחת, ואם לא היה נכתב הזמן לא היינו יודעים שמתוך חיבה היתה המנין (ועיין בשפתי חכמים באריכות) ובזה"ק כתוב שהפסוק מרמז על ב' מנינים כאחד, במדבר סיני, זה משום לידע מספרם של ישראל שיקבלו את התורה ואחד כדי לדעת מנין ישראל הראויים להשראת השכינה וע"ז כתב באוהל מועד.

ובבעל הטורים כתוב בדרך רמז דסמיק ספר במדבר על סיום ספר ויקרא שכתוב בסוף (פרשת בחוקתי) "אלה המצוות אשר צוה ה' אל משה", וסמיק ליה כתב במדבר סיני, לומר שאם אין אדם משים את עצמו במדבר אינו יכול לידע תורה ומצוות, וכן הוא במדרש שכתב שלכן נכתב במדבר סיני לומר שכל מי שאינו עושה עצמו כמדבר הפקר לכל אינו יכול לקנות את החכמה והתורה, כלומר שסיני נקרא התורה שנתנה סיני שהוא החכמה האמיתית ואמר שהוא זוכה לכך אם נעשה כמדבר הפקר לכל ולכן נאמר במדבר סיני ע"ש.

והנה נביא את דברי קודשו של הספר הק' נועם אלימלך שכתב לפרש את הפסוקים האלה גם כן בדרך שפירש המדרש ובעל הטורים הנזכרים וכתב שהתורה הק' בא ללמד לאדם שיתנהג עצמו להיות תמיד מוכנע ונבזה בעיניו כדרך שעשה השי"ת ב"ה, שמאס בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם, ועליו ניתנה התורה וזהו כוונת הכתוב שכתב "במדבר סיני", ורק משום שצריך אדם להזהר שלא יפול בעצבות מחמת גודל ההכנעה, זה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא יתברך, ולכן כתב התורה "באוהל מועד" שהוא לשון שמחה כי מועד הוא לשון יום טוב, ולכן עליו מוטל להיות תמיד בשמחה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה, וכתב עוד הפסוק "באחד לחודש השני" כלומר שאם יאמר האדם, איך אוכל אני לשמוח הלא הרבתי לפשוע, ולזה אמרה התורה, שאף על פי כן יראה לעשות תשובה בשמחה, ויתחזק עצמו לאמר לעצמו, הרי אני כעת אחרי התשובה, כאילו נולדתי היום הזה מחדש, ומכיון שלא אשוב עוד לכיסלה, ולכן זה נקרא חידוש שהוא נתחדש כבריה חדשה, זה מה שכתב "באחד לחודש השני" כי האדם הזה הוא נתחדש שתי פעמים האחד ביום שהוא נולד והשני ביום שעשה תשובה ונתכפר לו עדת"ד.

המשך בעמ' ב'

ימי הספירה הכנה לחג השבועות

והנה אנו נמצאים בימי הספירה בסוף הימים לפני החג הקדוש של שבועות שבו נשלמים החמישים ימי הספירה וכמ"ש בתורה תספרו חמישים יום ובו אנו מקריבים מנחה חדשה לה' בזמן שבית המקדש היה קיים.

והנה מנהג ישראל הק' לכתוב במכתבים שכותבים בין פסח לשבועות בסוף המכתב או בתחילתו "למספר בני ישראל" לרמז שאנו נמצאים ביום פלוני ופלוני לספירה ויש שנוהגים ללמוד בימי הספירה את כל מסכת שבועות דף ביום מכיון שיש בו מ"ט דפים זה הכל בכדי לזכור את ימי הספירה, וכן הוא מנהג הצדיקים ואנשי מעשה לספור בכל יום בימי הספירה פעמים רבות, וכמפורסם הוא הענין הזה מתשובת הרה"ק בעל המראה יחזקאל זי"ע בשם הרה"ק רבי מנחם מנדיל מרימינוב זי"ע.

מנהג ישראל לשוב ולחזור על הספירה

והנה בהפטרה של פרשתנו פרשת במדבר הוא בנביא (הושע ב') שפתח בנביאות מפי השם "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר, והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני א-ל אחד, והנה כתבו בספרים הק' שזה הפסוק מרומז על ימי הספירה שכתוב "מספר בני ישראל", כלומר הספירה שבני ישראל סופרים שהוא מ"ט ימים שזה בגימטריא א-ל חי מדהיינו מ"ט, אלא שצריך להבין דלפי זה היה צריך להכתב "והיה מספר בני ישראל בני אל חי" ולמה כתב גם כן "כחול הים אשר לא ימד ולא יספר" הימים הם רק מ"ט יום שהם ימי הספירה ולמה כתוב אשר לא ימד ולא יספר בהפסוק הזה.

אבל בפשטות אפשר לומר שזה הרמז הוא על פי מנהג הצדיקים הק' ואנשי מעשה לספור בכל יום ויום מימי העומר, פעמים רבות הספירה של אותו היום זה הכוונה, אשר לא ימד ולא יספר כי הם סופרים פעמים רבות בכל יום הספירה שבאותו היום בלי מספר, והכוונה בזה הוא שצריך כל אדם להתאמץ לספור ולתקן ולהאיר את כל החמישים יום של ימי הספירה, וממילא אפשר לומר שזה מה שאמר הנביא הושע "והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר" כי כמו בכל יום ויום הוא סופר הרבה פעמים עד אין מספר, והכל בכדי לתקן את כל הימים של ימי הספירה שהם חמישים יום יום ביומו שמרמז בו הספירה שעליו לתקן.

השלמת התיקון גם בסוף ימי הספירה

וידוע מה שהצדיקים פירשו מה שאמרה התורה עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום דהיינו שאל יפול לב יהודי בראותו שלא יכול להאיר כל יום ויום בספירה שהוא סופר, על כן אמרה התורה עד חמישים יום תספרו שהוא מלשון "אור" שעד היום החמישים אפשר עוד להאיר את כל החמישים יום, שלא האירו בכל יום ויום שכן היה עליו לעשות. שממחרת השבת תספרו חמישים יום, דהיינו בכל יום ויומו שהיה עליו להאיר ולתקן אותן, מכל מקום אם לא עשה כך וכבר הוא בסוף הספירה אל יאמר נואש, אלא יתקן גם בסוף את כל החמישים יום שגם בסוף יכול האדם להאיר את כל החמישים יום. נשתדל שלפחות ביום האחרון להשלים את כל מה שהחסיר בחמישים הימים.

והנה ידוע מה שכתבו הספרים הק' שימי הספירה הם הכנה לקבלת התורה שבחג השבועות, ואם אדם זוכה לתקן את ימי הספירה הוא זוכה לאור התורה המאיר ביום השבועות ויכול לקבל את כל החכמה הגנוח בהתורה.

קבלת חכמת התורה

וכתבו הספרים הק' שגם אם האדם לא זכה לתקן בימי הספירה את כל מה שצריך היה לתקן, מכל מקום אם הוא אווז במידת הענוה יכול לזכות גם כן לקבל את חכמת התורה, דהיינו משום שהוא אינו בעל גאוה שחושב שכבר הוא עשה הכל והוא כבר בעל מדרגה, אלא יודע את האמת שלא עשה כלום ועושה את עצמו כמדבר שהוא הפקר לכל, אז יוכל גם הוא לקנות את חכמת התורה, ומכל מקום זה מובן שאינו דומה למי שכבר תיקן בימים של הספירה מה שעליו לתקן, שהוא יוכל לקנות יותר ויותר בחכמת התורה ביום השבועות, מכל מקום אין לו לאדם שלא עשה כך להתיימשך אלא יעשה כנ"ל ויזכה גם כן לקנות חלקים מהחכמה של התורה ולקבל האורות שהם מתגלים ביום הק' של חג השבועות.

הגאולה השלימה תלויה באחדות

והנה הזכרנו את הפסוק שבנבואת הושע, והיה מספר בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר וגו' והנבואה נמסרה על ימות המשיח, ויש לעיין למה כתב כחול הים ולא כתב ככוכבי השמים, וגם שכתב "אשר לא ימד ולא יספר" ולא כתב אשר לא יומד ולא יסופר, ונראה לומר בדרך אפשר דהנה יש חילוק בין "ספירת כוכבים" לבין ספירת "חול הים" כי כוכבים אף שנראה שאין להם מספר ואי אפשר לספור אותן, מכל מקום יש להם מספר ואם יבוא חכם גדול יוכל הוא לספורם ואף שהם מאוד קשה לכל אדם לספור אבל יתכן שיש איזה חכמה לאדם לספור שיוכל כן לספורם ואף שהוא מאוד קשה לכל אדם לספור (אבל יתכן שיש איזה חכמה לאדם חכם שיוכל כן לספורם), וגם מצינו בחז"ל שכתבו מספר הכוכבים שיש (במסכת ברכות אמר שמואל נהירי לי שבילי דרקיעי כשבילי דנהרדעא, לבד מכוכבא דשביט דלא ידענא מאי ניהו וגמירי דלא עבר כסלא וגם מה אמר שמואל שם "שכימה הוא כמה כוכבי ע"ש) אבל חול הים, אי אפשר בשום אופן לספור משום שאחד נדבק בחבירו דהיינו כל גרגיר של חול הוא נדבק לגרגיר השני ואין שום אפשרות לספור אותן ולכן כתב אשר לא ימד ולא יספר ולכן אמר הנביא שלעתיד לבוא יהיו בני ישראל כחול הים אשר לא ימד ולא יספר כלומר שאין שום אפשרות לספור.

זה בא הנביא לרמז שהכל תלוי בדיבוק של איש לחבירו כמו חול הים דהיינו אחדות ואהבת כל ישראל שחז"ל אמרו אין ישראל נגאלים אלא שהם באגודה אחת וכמו שאמר יעקב אבינו האספו ואגידה לכם מה שיקרא אתכם באחרית הימים, שביקש יעקב אבינו לגלות את הקץ, וביקש מבניו **שיהיה אחדות ביניהם ואז יהיה הגאולה וכיון שזה תלוי באחדות מתגבר השטן ובפרט באחרית הימים לעשות פירוד לבבות ובפרט בין יראי השם ושומרי התורה ומצוות.**

זה היה אחד מהיסודות של דרך הבעש"ט ותלמידיו הק' להיות באחדות ובחבורה אחת, ולכן עלינו כולנו להתחזק בזה ובפרט בימי הספירה שזה היה הפגם של תלמידי רבי עקיבא שלא נהגו כבוד זה בזה אף שלא שנאו ח"ו אחד לחבירו ורק שלא נהגו כבוד זה בזה בא עליהם העונש החמור, ולכן בימי הספירה האחרונים לפני חג השבועות עלינו להתחזק בזה.

ויתן ה' שמחה בחג השבועות לקבל את התורה הק', על מנת לשמור ולקיים, ובזכות התורה הק' זכה להגאל וכמ"ש בזה"ק שבשבועות יפקי מן גלותא ברחמים ובחסדים מגולים במהרה בימינו אמן.

בניני חיים

יודבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם וגו' (במדבר א, א - ב).

אמר הכתוב 'במדבר' סיני, שאפילו כאשר האדם שרוי במדבר - במצב של שיממון, אעפ"כ 'שאו' ותרומו את ראש ומחשבה, וכן כל עדת, שהוא אותיות דע"ת, שישא וירומם את דעתם של בני ישראל, שיעשו את כל המעשים בתורה ומצוות אך ורק לשם שמים, כי בכך יוכלו לצאת מבחינת המדבר, וכמו שפירשו במדרש (במדבר"ר א, ז) שאו את ראש לקיים מה שנאמר (תהלים קמח, יד) וירם קרן לעמו, בכדי שיתרומם ויתעלה קרנם של בני ישראל, שיוכל האדם להתעלות אל השי"ת בכל מצב שהוא. ואל יאמר אדם מי אנכי ומה בצע כי אתעלה אל השי"ת, והרי הנני רחוק מאד, לזה אמר למשפחותם לבית אבותם, שיתבונן על היותו מבני אברהם יצחק ויעקב, ולכן יוכל להתעלות אל השי"ת בכל מצב שהוא.

(חוקי חיים)

איש ראש לבית אבותיו הוא (א, ד)

איש נקרא אדם חשוב עדה"כ "וחזקת והיית לאיש" (מלכים א ב) אבותיו מלשון רצון עדה"כ ולא אבה (שמות י, כ) "הוא" הם האותיות החסרות לשם ולכסא. והו **איש** אדם חשוב נקרא, **ראש לבית אבותיו** רק מי שמחשבות ראש"ו ורצון" ליבו נתונים **הוא** להשלמת השם והכסא.

(ליקוטי ישועות משה)

בני נפתלי (א, מב)

בכל השבטים שנמנו כתוב "לבני", ולבני נפתלי שנמנו אחרונים כתוב "בני". ויש להסביר הענין, כי האות ל' יש לה צוואר גבוה, זה מרמז על גאווה, ובכל השבטים שנמנו, היה מקום למחשבה של גאווה, אני נמנית לפיך, ואולי כי אני יותר חשוב ממך, אבל נפתלי שנמנה אחרון, לא היה בו שום מקום לגאווה, לכן לא מחזר אצלו האות ל', אלא כתוב 'בני נפתלי' ולא 'לבני'.

(אגרא דכלה)

כאשר יחנו כן יסעו (ב, זז)

ישנם אנשים שכאשר הם בביתם, מדקדקים הם במצוות ובהכשרים קלה כבחמורה, ותפלה בציבור וכדו', אבל כשנסועים למנוחה במקומות נופש... מקילין על עצמם בהרבה דברים שבביתם מחמירים בשגרה לכן רמזה התורה 'כאשר יחנו' כמו שמתנהגים בבית בשעת חנייתם, 'כן יסעו' כן צריך להתנהג בשעת נסיעה.

(ייטב לב)

"אלה הפקדים אשר פקד משה ואהרן... ויהיו כל פקודי בני ישראל... כל יצא צבא בישראל... ויהיו כל הפקדים שש מאות אלף" (א, מד-מה-מו)

שלוש פעמים חזר הכתוב ושנה אותן הלשונות, לפי שכאן מרומזים שלוש תעמיות של הציווי לפקוד את ישראל: א. כדי שיעברו לפני משה ואהרן ויזכרו בשמותיהם (רמב"ן) - לפיכך אמר הכתוב הראשון: "אלה הפקדים אשר פקד משה ואהרן". ב. כדי לקבוע מי ראוי לצאת למלחמה ולצבא - לפיכך אמר הכתוב השני: "ויהיו כל פקודי בני ישראל...מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא בישראל". ג. כדי להודיע כמה גדולים חסדי הבורא, כי משבעים נפש שירדו מצרימה יצא מחנה עצום של למעלה מששים ריבוא אחרי תקופה של עשרים שנה בלבד - לפיכך אמר הכתוב השלישי: "ויהיו כל הפקודים שש מאות אלף ושלושת אלפים וחמש מאות וחמשים".

(כתב סופר)

"וימת נדב ואביהוא... ובנים לא היו להם" (ד, ג)

אמרו חז"ל שהסיבה של המיתה היה כי לא היה להם בנים, וקשה הרי הסיבה היתה ככתוב, בהקריבם אש זרה, ומדוע אמרו כי לא היה להם בנים? ויש ליישב, עפ"י הפסוק 'פוקד עוון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים', וא"כ אילו היה להם בנים היה ה' דוחה את עונשם לדורות אחריהם, וכיון שלא היה להם בנים, לכן נענשו הם בעצמם, על הקריבם אש זרה, ולא נדחה עונשם לדורותיהם.

(מגדל דוד)

עובדות חיים

ויתילדו על משפחותם לבית אבותם (א, יח)

רבי מאיר יחיאל הלוי מאוסטרובצה נולד להורים פשוטי עם. אביו היה אופה כעכים, ולא נודע בייחוסו הרם. פעם ישב עם רבנים וצדיקים שהתאספו באספה ציבורית חשובה, ובתוך הדברים הזכיר כל אחד את אבותיו מדור דור וציטט מאמרותיו בקודש. כשהגיע תורו של רבי מאיר יחיאל אמר: "אבי זכרונו לברכה למד אותי כלל גדול בחיים, אין דינים של מיני מאפה טריים שזה מקרוב נאפו כהרי מיני מאפה שכבר אבד עליהם הכלח", ומיד החל לומר דברי תורה משל עצמו

ואלה תולדות אהרן ומשה וגו' (ג, א)

מסופר על הגאון מהר"מ מרגליות זצ"ל, שכשהיה בן חמש והתחיל ללמוד מסכת בבא מציעא, לימדו המלמד את המשנה 'אבידתו ואבידת אביו אבידתו קודמת, אבידת אביו ואבידת רבו של רבו קודמת, מפני שאביו הביאו לחיי עולם הזה ורבו שלימדו תורה מביאו לחיי עולם הבא'. והיה נהוג אז בימיהם, שבשבת הראשונה להתחלת לימודו, היו עושים קידוש, והילד חתן השמחה היה יושב בראש המסובים, והיה חוזר על המשנה שלמד. והנה כאשר התחיל ללמוד את המשנה בפני הציבור שקע פתאום בהרהורים. שאלו אביו, במה הוא מהרהר. ענה לו הילד, הנה כשחזרתי על דברי המשנה נתקשיתי בדברי רש"י בפרשתינו על הפסוק "ואלה תולדות אהרן ומשה" ופירש רש"י ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה לפי שלמדו תורה מלמד שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. ולכאורה מדברי המשנה שלמדתי עכשיו מוכח כי יפה כח המלמד מכח האב, כיון שהאב מביאו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי העולם הבא, ואם כן למה זה כותב רש"י כי המלמד את בן חבירו מעלה עליו הכתוב 'כאילו ילדו', ולא יותר. לאחר שהרהר קצת, קרנו לפתע פני הילד, ואמר אני חושב שכוונת רש"י הוא כך: המלמד את בן חבירו תורה 'מעלה' עליו הכתוב היינו שהכתוב מעלה ומרומם אותו הרבה יותר מאביו, שחוץ ממה שמביאו לחיי עולם הבא, הוא גם נחשב 'כאילו ילדו' הוא בעצמו. ולפי זה דברי רש"י ז"ל ודברי המשנה יהיו עולים בקנה אחד.

הקרב את מטה לוי (ג, ו)

נשאל החזון איש באחד הימים: מה ראה לקרב ולהראות חיבה לבחור פלוני מדלת העם, שנוהג בחציפות ואינו מצטיין ביראת שמים, ואפילו מוכן החזו"א להשיח עמו בדברי תורה? השיב החזון איש: על נערים כמותו אמרו חז"ל: "הזהרו בבני עניים שמהן תצא תורה" הוא מיוחס על התורה, לפי שהוא בן לאב ולאם עניים, לפיכך עלי לנהוג עמו ברכות ולרחמו... לפי שעה נחות הוא בעיני עצמו, אף שאינו נכנע מטבעו, לפיכך יתכן שיתחצף לפעמים... אבל התורה אשר ילמד, תרומם קרנו גם בעיני עצמו, עד שבסופו יחדל ממנהגיו... זאת התורה שמלמדת לאדם כי הוא עפר ואפר, בו בזמן היא מעודדת ומרוממת.

פעם הכריע החזו"א באופן חריג על תלמיד שיש להוציאו מהשיבה כי הוא מקלקל אחרים. אך תנאי התנה: הוצאתו מהשיבה תהיה רק אם רב פלוני, הוא רש"י קובלסקי זצ"ל, יקרב אותו וילמד עמו. הוא הורה לרב קובלסקי: "תקבע איתו לימוד בחברותא. תתחיל ללמוד איתו עתה. לאחר מכן יודיעו לו על הוצאתו מהשיבה... ואתה תמשיך ללמוד עמו, כך יקל עליו לספוג את הים ההוצאה, וכך ישאר במסגרת לימוד עד שימצא שיבה חדשה". והעיד הרב קובלסקי: "כיום, אותו בחור ת"ח עצום מגדולי התורה בדורינו ותמיד כשפוגש אותי אומר לי: לולא קרבת אותי אז, מי יודע אם הייתי נשאר יהודי"... (פאר ישראל)

לעילוי נשמת
 מרת **שרה רויזא** ע"ה
 בן הרה"ח **קלמן יבדל"א**
שטיסל
 נלב"ע יט אייר תשפ"ג
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 מרת **שרה לאה** ע"ה
 בן הרה"ח **ארי' לייב ז"ל**
ברנשטיין
 נלב"ע יד אייר תשפ"ג
 ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
 הילד **זאב כץ ז"ל**
 בהרה"ח יוחנן חיים יבדל"א
 נלב"ע כג אייר תשפ"ג
 ת. נ. צ. ב. ה.

הליכות חיים

בושלי חיים

סימן על לימוד תורה לשמה

שאלה: האם יש מקור למה דמרגלא בפומיה דאינשי, דאם תוך כדי לימוד מוצא בשיעורא דיומא או בפרשת השבוע מעין המאורע שלו, הרי הוא סימן שלומד לשמה. – ואם נכון הדבר, האם כששמח בזה לא מיקרי לשמה.

תשובת הגאון רבי יקותיאל ליברמן בספרי גם אני אודך:

מקור דברים אלו הוא בהקדמה לשו"ת תפארת אדם בשם הגה"ק משינאווא זי"ע שאמר, שהמברר הלכה למעשה בעת שנשאל עליו, או בעת שצריך לו, זה נקרא תורה לשמה.

וכעין זה נמצא בדרשות כק"ז מרן החת"ס זי"ע (ח"א נב.) בהערות שער יוסף, וז"ל: לא אוכל לחשוך עטי להעתיק פה דבר נחמד מכת"ק בפ' בא משנת תקצ"ז לפ"ק וזל"ק, גם עדותיך שעשועי אנשי עצי, פירשו מפורשים עדותיך המה שעשועי וגם המה אנשי עצי. וצריך ביאור, גם חסר והול"ל גם אנשי עצי. והנה כוונת אנשי עצי, פי' ע"ד פסוק לי פסוקיך או שמואל בדק בספרא (חולין צה:), וכתבתי במקום אחר שזה הוא פי' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו, שבס"ת יקרא כל קורות ימי חייו ע"ד בדק בספרא, והיינו אנשי עצי שנמלך בספרא או בינוקא.

מיהו אין זה חידוש כל כך דהוי ענין גורל, אבל יותר נפלא כי כמה פעמים בדרך שעשועי דאורייתא בלא כוונת מתכוון מוצא בשיעורא דיומא או בפרשת השבוע מעין המאורע שלו, והגאון חות יאיר כשהרהר איך יקרא שם ספרו ושמו היה יאיר וזקנתו שגדלתו שמה חוה, וקראוהו לתורה וקראו לפניו ויקרא שמם חות יאיר עד היום הזה. וכל בהגהות מיימון ומייתי לי' ב"י (יו"ד סימן פב) כשעסק ר"ב בעופות, קורא"ן א' בא בישיבתו ובדקו אותו ונמצאו קרקבנו נקלף. וכיוצא בזה מעשים בכל יום. ולזה גם עדותיך שעשועי, אפילו אם לומד דרך שעשועי לימוד לא דרך גורל, גם המה אנשי עצי כי רוח אלקים דבר בעוסי תורה לשמה הזוכים לדברים הרבה, עכ"ל"ק.

ועל השאלה האם כששמח בדבר הלכה שהעלה לא מיקרי לשמה, הנה מלשון קדשו של מרן החת"ס זי"ע שהסמיכו לקרא ד"עדותיך שעשועי", משמע דשמח ומשתעשע במה שמצא בעת לימודו, והיינו ששמח בה.

וגם מן הראוי להעתיק מה שכתב האגלי טל (בהקדמה): קצת בני אדם טועין מדרך השכל בענין לימוד תורה הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חדושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כל כך לשמה, כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה, אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתעבר בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם, ואדרבה זה הוא עיקר מצות לימוד התורה, להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה בדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה, ומודינא דהלומד לא לשם מצות הלימוד רק מחמת שיש לו תענוג בלימודו, הרי זה נקרא לימוד שלא לשמה, אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו, הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה, עכ"ל"ק.

מאת הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א - מו"צ בק"ק קראלי

מאות כבר נושעו! ומה איתך?
רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' דב גור 20/23 אשדוד טל. 055-6798152
ובאימייל: 8659931@gmail.com

וחיו ולא ימותו (ד, יט)

על כרחך אתה נולד ועל כרחך אתה חי ועל כרחך אתה מת ועל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא (פרקי אבות ד, כב). נשאלת השאלה מהי משמעותן של ארבעת "על כרחך" הללו? אמרו חז"ל: משל לשני אנשים ששדוניהם נמצאות בשכנות זו לזו, ואומרת המשנה: אם קם אחד מהם והקיף בגדר את השדה משלוש רוחות – לא חייב השני להשתתף בתשלום אף שגם הוא נהנה מזה קצת. ואם בעל השדה המוקפת קם מעצמו והקיף את הרוח הרביעית – מגלגלים עליו תשלום וחייב להשתתף במחצית מהתשלום של כל ארבע הרוחות. כי מעשהו גילה את דעתו שהוא מרצה ממה שעשה חבירו:

ולפי זה הסביר הגאון מוילנא את המשנה במסכת אבות. יכול אדם לטעון שכלל לא רצה בחיים ולכן אין לחייבו בתורה ומצוות. אבל כשהוא שוכב על ערש דווי, הרי הוא עושה כל המאמצים כדי לחיות עוד קצת, ומוציא הון עתק על רופאים ותרופות ואז הוא מגלה שנוח לו בחיים שניתנו לו וקשה לו להיפרד מן העולם. ואם כן, אז אפשר כבר לחייב אותו, כי אם בעל כרחך אתה מת, ואתה לא מעוניין למות, אז גם בעל כרחך אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

המגיד מדובנא מסביר זאת כהרגלו בקודש ע"י משל: לאדם שהיו לו שתי בנות, האחת כעסנית והשני מכוערת. וכשהגיעו לפרקן היה קשה למצוא להן זיווג – כל אחת בגלל המום שבה. לאחר זמן הופיע שדכן פיקח והצליח להשיאן, את המכוערת השיא לחתן עיוור. ואת הכעסנית השיא לחתן חרש. ושתי הזוגות חיו בשלום ובשלווה, כי זה לא ראה לעולם את כיעורה, וזה לא שמע לעולם את צעקותיה וקללותיה. עד שיום אחד הופיע בעיירה רופא מומחה לכל מיני מחלות, וע"י תרופותיו העלה מזור לעיוור ולחרש. פתח העיוור עיניו וכשראה את אשתו מאס בה מאוד, וכשהחל החרש לשמוע, נחרד מצעקות וקללות אשתו, ומאותו יום היה בביתם רק ריב ומדון. כשבא הרופא לקבל את שכרו, טענו השניים שלא מגיע לו שכר, כי בגללו באה עליהם הרעה וחייהם אינם חיים. הגיעו הצדדים לדין תורה. שמע הרב טענותיהם ולבסוף שאל את הרופא: האם אתה מסוגל להחזיר את שני האנשים אל מצבם הקודם? אין דבר קל מזה – נענה הרופא. אך השניים נזעקו ונחרדו מיד ואמרו שאין הם מוכנים לחזור למצב הקודם. אמר להם הרב: אם כן מהרו ושלמו לו את שכרו, כי גיליתם דעתכם שאתם מרוצים ממעשהו של הרופא. והנמשל מובן מאליו. (אמונה שלמה) "וחיו ולא ימותו" (ד, כ) נאמר אצל נושאי הארון שבו היו מונחים הלוחות 'וחיו ולא ימותו בגשתם את קדש הקדשים', ושואל רבינו האור החיים הקדוש, מדוע התורה כפלה את הדבר, 'וחיו ולא ימותו' די לומר 'וחיו' או די לומר 'ולא ימותו'. ומתרץ שכתובים כאן שני דברים, שבנוסף לכך שאם יזהרו כל אחד לעשות תפקידו כראוי לא ימותו, גם עצם ההתעסקות בארון התורה תביא להם ברכה לחיים, ואריכות ימים.

ובלשון קודשו של רבינו: 'כי בהתעסקם בארון שבו התורה, שהוא מקור החיים, יאריכו ימים'. עד כאן לשון קודשו. ובפרשת כי תצא כתב רבינו הקדוש במעלת התורה הקדושה, וזה לשון קודשו: 'כל העולם כולו בה נברא, בשבילה נברא, ובה מתקיים, וכל טובה הצפונה לעולם הבא ואוצרות החיים והטוב נקנים בה'. ובפרשת כי תבוא כתב רבינו, וזה לשון הקדושה: גם ירמוז במאמר בכל הטוב אל התורה, ואין טוב אלא תורה, שאם היו בני אדם מרגישים, במתיקות וערבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטוב שבעולם.

קול קראלי - 074-7962278

לזכר עולם יהיה צדיק
הרה"ק שלמה ב"ר מרדכי זי"ע
מזוועהיל
נלבע כו אייר - יסוד שביסוד
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הרבנית רייזל רוס ע"ה
בת הרב שמואל אהרן צ"ל
נלבע יז טבת תשפג
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
רבינו הגדול
הגה"ק יצחק צבי משה זי"ע
בן רבינו אביגדור מוזס צ"ל
מקראלי
נלבע ד' טבת תשעט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק
בעל אהבת ישראל מויזניץ זי"ע
רבינו ישראל בהרה"ק ברוך זי"ע
נלבע ב' סיון
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת
הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי צ"ל
נלבע יב כסלו תשפא
ת. נ. צ. ב. ה.